LLEÓ XIV

AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 28 d'octubre de 2026

Catequesi. Els documents del Concili Vaticà II.
IV. Constitució pastoral *Gaudium et spes*.
7. La relació entre la fe i la cultura (GS 53-62)

Benvolguts germans i germanes, bon dia i benvinguts,

El Concili Vaticà II no podia deixar de parlar de la cultura i de les seves relacions amb la fe cristiana. Ho fa en el segon capítol de la segona part de la constitució pastoral *Gaudium et spes* (GS).

L'Església catòlica sempre s'ha preocupat per acompanyar la predicació de l'Evangeli amb la creació d'escoles de tota mena, destinades a promoure la formació humana, cultural i espiritual d'homes i dones dels cinc continents. Les universitats medievals van néixer, com bé sabem, en el si de l'Església, i van contribuir de manera decisiva en el desenvolupament de la civilització occidental. Al mateix temps, el progrés de la cultura dels coneixements planteja interrogants sempre nous i més profunds que estimulen els creients a donar raó de la seva fe (cf. 1Pe 3,15-17). Per últim, pel que fa a expressions de la dimensió espiritual de l'ésser humà, les diverses manifestacions de la cultura contribueixen a obrir les ments a les preguntes permanents sobre el sentit del món i de l'existència humana, i així preparen el camí per a acollir l'Evangeli de Jesucrist.

La relació entre la fe i la cultura troba el fonament principal en l'Encarnació: si la Paraula divina es va fer carn i va habitar entre nosaltres (cf. Jn 1,14), també la fe és una realitat encarnada, entreteixida amb la cultura en la qual està immersa. La fe és cridada, així mateix, a fer-se cultura, és a dir, a arribar a la persona en el seu entorn vital, constituït per paraules humanes, tradicions, sentit religiós, art i poesia, pensament i ciència. Com acostumava a repetir sant Joan Pau II, «una fe que no es fa cultura és una fe no acollida plenament, no pensada enterament, no viscuda fidelment».[1]

La fe pot encarnar-se en qualsevol cultura, perquè no s'identifica de manera especifica amb cap d'elles. Hi habita i les configura des de dins d'acord amb la "forma" de Jesucrist, és a dir, mitjançant la caritat, el servei i el reconeixement filial de la paternitat de Déu. Així, l'Església descobreix en les diferents cultures tot allò que hi ha en elles de bo, bonic i veritable, per a encarnar i transmetre el missatge de l'Evangeli. Al mateix temps, ja que ha estat «enviada a tots els pobles de qualsevol edat i territori, l'Església no es lliga exclusivament ni indissolublement a cap raça o nació, a cap forma particular de costums, a cap antic o nou comportament». «Fidel a la pròpia tradició i alhora conscient de la seva missió universal, és capacitada a establir comunicació amb les diverses formes de cultura, comunicació que enriqueix tant la mateixa Església com les diverses cultures» (GS 58).

L'Església promou la cultura perquè és un bé en ella mateixa i un servei a l'ésser humà i al compliment de la seva vocació a la terra. Per aquesta raó, *Gaudium et spes* exhorta la comunitat internacional a procurar que tothom pugui accedir als béns culturals

[1] Sant Joan Pau II, Discurs als participants en el Congrés del Moviment Eclesial de Compromís Cultural (MEIC), 16 de gener de 1982.

fonamentals, i superin l'analfabetisme i la falta d'instrucció. Tots aquells que tenen capacitat per accedir als estudis superiors —afirma amb valentia el Concili— han de comptar amb les condicions necessàries per a poder-ho fer efectivament. Així mateix, «pertoca a tothom de procurar que sigui reconeguda i fomentada la pròpia i necessària participació de la dona en la vida cultural» (GS 60).

A més, *Gaudium et spes* sosté la necessitat d'orientar l'ensenyament cap a una certa unitat del saber, encara que les condicions de vida, pel fet d'haver canviat, puguin fer més difícil aquesta tasca (cf. GS 61). Els cristians són els primers que han d'esforçar-se per realitzar aquesta unitat sapiencial, sobretot en ells mateixos. Encara que hagin rebut de la Revelació les respostes a les grans preguntes de l'existència, això no els dispensa d'una formació intel·lectual i cultural pacient. Contràriament, els seus coneixements humans i científics han d'avançar al mateix pas que els continguts de la seva fe, que han d'aprofundir contínuament a mesura que avança la seva edat i segons el nivell dels seus estudis.

El Concili adreça una exhortació particular als teòlegs: «Aquells qui […] es dediquen a les disciplines teològiques, miraran de col·laborar, agrupant forces i parers, amb els homes que destaquen en les altres ciències. La investigació teològica ha de procurar un coneixement profund de la veritat revelada i alhora no descurar la vinculació amb el propi temps, a fi de poder ajudar els experts en ciències diverses vers una més plena ciència de la fe» (GS 62).

Germans i germanes, la constitució *Gaudium et spes* ens recomana no viure la fe amb un esperit de contraposició o d'hostilitat envers el món, la cultura i les seves expressions humanes. Al contrari, ens exhorta amb aquestes paraules: «Els fidels […] han de viure molt units amb els altres homes de llur temps i miraran de percebre perfectament llurs formes de pensar i de sentir expressades per mitjà de la cultura» (GS 62)

Aconseguir una síntesi madura i responsable entre la fe i la cultura és, en efecte, una condició necessària per a perseverar en la vocació cristiana, i també un requisit indispensable per a donar testimoniatge de la fe davant del món i comunicar-la als altres de manera creïble.